

NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v sredo 13. decembra 1854. **List 99.**

Ali imamo res malo dobrih domačih krav za molžo?

Znano je, da marsikteri kmeti je kravica poglavitna podpora, tako rekoč, rediteljca cele družine. Vsaka gospodinja pa tudi vé, da med kravo in kravo je velik razloček o molži, čeravno se vsim enaka klaja poklada. Dasi tudi dobre molzne krave povsod višje cenijo in vsak le taci želi, je vendar čudno, da se tožbe tako pogostoma in povsod slišijo, da dobrih molznih krav manjka. Ker se tedaj te pritožbe tako pogostoma slišijo, bi smeli misliti, da niso prazne. Preden pa se v pretres tega spustimo, je treba, da se ozremo enmalo po naših krajih, in da primerjamo domačo živino s ptujo, veliko hvaljeno.

Našim kravam se oponaša, da ne molzejo dovolj, in priporoča se ptuja goveja živina namesto njih. Pa ne vém: ali je to popolnoma resnično, — ne vém: ali ni nekoliko krivice o tem; ne vém: ali je prav, da bi imeli le po ptujem segati, če imamo tudi doma dobro blago in cenejše. Pa prosim, da me bravci dobro razumejo. Če se potegujem za domačo živino, ne pojem hvale domači živinoreji, ampak le to terdim, da blago samo po sebi je dobro, in da iz tega blaga bi se znalo toliko narediti, da bi smeli zadovoljni biti z domačimi plemeni in da bi ne bilo ravno treba želeti ptujih dražih krav. Kaj mar nimamo majhnih krav, ki so dobre za molžo? Imamo jih. Res je, da velika živina ima za mesarja večjo vrednost — pa mi govorimo tukaj pred vsem od mleka za naše navadne manjše kmetije, in rečemo, da tem ni vstreženo z veliko in teško živino, ampak z dobro molzno.

Če je tedaj gotovo, da imamo tudi med našo domačo majhno živino dobre mlekarce: kako je to, da je le malo taci in da se pritožbe med kmeti tako pogostoma slišijo, da so dobre molzne krave vendarle redke? Če je v eni vasi 5 dobrih, vprašamo, zakaj jih pa ni 10, 20 ali 30? In kako bi se dalo temu pomagati?

Če hoče zdravnik ozdraviti bolnika, mora pred vsim boleznijo do korenine priti, to je, on mora vzrok njeni spoznati. Dokler tega ne spozna, je ozdravljanje njegovo le tavanje po temoti, in če ga ozdravi brez tega spoznanja, se mu je le naključilo, da je pravo zdravilo zadel.

Korenina pa, da naše domače plemena niso to, kar bi znale biti, tiči: 1) v stari navadi, 2) v neznanosti boljšega, in 3) v nečimernosti reje in oskerbovanja domačega blaga.

Perva korenina malomolznih domačih krav je stara navada. Navada nas je oklenila v železno srajco, čeravno nočemo in ne čutimo tega oklepja. Že od nekdaj je bilo pri nas več slabih

kakor dobrih krav; že naši očetje in stari očetje so tožili o tem; nadloga slabih krav je tedaj že silo stara, pa nehoté smo se navadili te nadloge, da jo zde skor že manj čutimo. Veči del kmetov je, ki mislijo, da to že mora tako biti in da ne more drugač biti, tedaj terpi to nadlogo s potepuštvostjo in ne skuša, se je znebiti. Navada v dobrem in slabem naredi človeka, da ravna po starem. Tudi v tistih deželah, kjer je že od starih časov živinoreja dobra in imenitna, ravna sedanjí gospodarji po starem — toda k sreči po dobrem starem, in ne smé se vsa hvala njim pripisovati; če bi ne bili dobre podedovali (poderbali), bi morebiti ravno tako ne imeli dobre živine, kakor je naši kmetovavci nimajo, ker je niso prejeli od svojih očetov. Tako je navada v vsem res železna srajca; človek se navadi jarm navade nositi, da ga še ne čuti — da misli, da mora tako biti! Tako oklenjeni v staro navado mislijo tudi naši kmetovavci, da njih živina že mora taka biti.

Druga korenina je, da kmetovavci ne poznajo boljšega, ker ne vidijo boljših izgledov od taci večjih posestnikov, ki bi imeli živinorejo zmiraj na boljše ravnati, kakor učé to gotove skušnje izurjenih živinorejcev, ali pa, ker dobrih izgledov nočejo posnemati, če jih tudi vidijo, ker so še presilno zakopani v tisto temo, ki jim pravi, da kmetovavcu se ni nič učiti treba. Ali sčasoma bo že prišel neki zdravnik na svet — saj že zlo terka na vrata — ki bo prederl mreno na očeh, da bojo vsi spregledali. Ta zdravnik je — sila ali potreba. Sila je naj bolja učiteljca v vsih časih bila: sila je mati skor vsih zboljšikov, poprav in znajdb. Sila bo prišla tudi učiti kmetijstvo. Naši umni kmetovavci pa ne čakajo te učiteljce, in blagor jim!

Tretja korenina je nečimernost o reji in oskerbovanji živine. Naj nam nihče ne zameri, če ne moremo hvaliti, česar ni hvale vredno. Poglejmo v svoje hleve: kakošni so večidel? — nizki, tesni, temni vmazani, blatni, da je joj! — pogledajmo: kako neredno se poklada živini, enkrat zgodaj, enkrat pozno; zdaj z bêtom zdaj s psom; enkrat dobra klaja, drugikrat spridena! — pogledajmo: kako se molze: ne ob stanovitem času, in da nemarna kravarica pred opravi molžo, puša mleko v vimenu! — tù so skozi celo leto krave zaperte v soparno ječo, tam se klatijo večí del leta po golih spašnikih! — po plemenu gré živina kakor in kadar ravno pride! — za dobrega bika ni skerbí, če bi se mogel tudi imeti! — pri reji telet ne gledajo na to, da bi le take si prideržali, ki so od dobrih molznih krav; vsako je prav, če okoljšine ravno tako nanesó! — pervega mleka ne privošijo teletom, ker mislijo, da jim je nezdravo! — štrigljeni mlade in stare goveda se ljudem smešno zdí: štrigljeni, mislijo, je le za ko-

nje; če ima govedo več blata po stegnih, bolj zdravo je, mislijo! To so važniše napake, ki se godé pri živinoreji in ki pokvarjajo domače blago, ki bi bilo v marljivih rokah dobro in tako dobro morebiti kakor ptuje. (Dalje sledí.)

Starozgodovinski pomenki.

O imenih rek Save, Sore, Drave, Mure, Anasa.

Razložil Davorin Terstenjak.

(Dalje).

Na koncu tega članka naj nam dobrovoljni čitatelji še dovolijo malo modrovanja.

Zemlja še je povsod ohranila spominke na bilost starih narodov. Tako spominjajo veliki grebovi v Italii na nekdanjost Etruskov, — v dnešnji Rusii velike mogile, „kurgani“ imenovane, na bivanje Skitov, — visoki griči, „belhi“ imenovani, v Galii na stanovanje Galov ali Keltov. Je li v Noriku megla popila vse te spominke? Da bi bili Rimljani vse perve gališke stanovnike pokončali, tega nemore nikdo dokazati, marveč vsi zgodovinarji terdijo o galiških božanstvih, rodovinah itd. Ti ostanjki so torej se mogli ohraniti do 6. stoletja po Kristovem rojstvu, če že drugod ne, saj po gorah. Gore so zveste ohraniteljke starih rodov in šeg. Tako so kalidonske gore še ohranile keltiške plemena, pirenejske iberske, in jaruge starega Hema tračiške. Norikum, bogme! ni ravna zemlja, ampak njegove gore so prikladne za zavetje starih narodov. Pokažite nam ostanjke starih Galov! Celó visoke solnogradske tore nič ne skrivajo gališkega življa, marveč dosti reči opominja na slovenski, kakor ostroumni zgodovinoslovec Koch-Sternfeld pričuje.

Skušnja nas uči, da, kjer novi rod s starim se zmeša, nov jezik se rodi. Tako nahajamo romonški jezik v Švajci in na Turoljskem retsko-latinskememško zmes; tako furlanskega, tako rumunskega v Valahii in Moldavi. Kje se kaj takošnega nahaja v Noriku? Ali je prišelec Slovenec vse ostanjke starih življev pokončal? Od tega nam zgodovinarji unega časa nič ne razodevajo. Ali so morda prišenci Slovenci poslovenili gališke ostanjke sistematično kakor Nemci stare Pruse in polabske Slovane? Tudi o tem ni nikakošnega sledú.

Bi morebiti kdo utegnil reči: germanski rodovi, kateri so od leta 400—600 po Noriku razsajali, so gališke plemena seboj vlekli v Italijo, v Hispanijo, v Afriko in Bog vé kam še, in Slovenci so vso zemljo prazno našli. Kdo si upa takošno terdenje z dokazi podpirati? Pred kritičnim zgodovinoslovjem ne bo obveljalo mnenje, da so germanski narodi živeli v Noriku *), kakor omikavno (kulturno) ljudstvo. Zato tudi ni nikakošnega spomina na njihovo bivanje na Štajarskem, Kranjskem in Koroškem. Sedanji Nemci frankovskega in bavarskega plemena so nas že tukej našli, in nas v dnešnje meje spravili.

(Konec sledí.)

*) Razun dnešnje provincije doljne in gornje Austrije. Kdo nam bode enkrat spisal kritiško zgodovino tako zvane „Völkerwanderung“. Nemci so že vse dôbe svoje domovinske historije osvetili, ali te se nobeden noče lotiti. Res ima žalostne partije; ali ne bojte se jezeroletni sosedi Nemci našega oponašanja! Naj počiva divjost unih vékov pod globokimi gomilami. Ljubimo se sedaj in koristimo eden drugemu v veku človečljivosti! Božja previdnost nas je ozko združila; kdo more zoper njo?

Slovstvine reči.

Od glagolov doveršivnih.

Spisal J. Navratil.

(Konec.)

Pričal — pa menda tudi izpričal sem s pošteniimi veljavnimi pričami, kako je bilo nekdanj, kako lepo po starem je zastran rabe glagolov nedoveršivnih pri vseh bratih naših po kervi še vse, kako lepo po starem je veliko veliko tudi pri nas še dandanašnji. Poderli so se vsi 4 stebri (posljû, odpušću, — sljû, predajû), ki so nosili na sebi nasprotno misel. Poderlo se je tedaj tudi tisto pravilo od nasebnosti in od doveršenosti djanja, zato ker se je opiralo na krivo, poderto misel.

Nasprotna spisa pa menda nista tudi med seboj edinih misli; po prvem bi se moralo (vsaj dosledno) govoriti: postava ukaže, zapové, prepové; — po drugem pa prav po staroslovenski, tedaj tudi po misli gospoda C—e in po moji: „postava ukazuje, zapoveduje, prepoveduje, kdo gré (sem)? oče grejo“ itd. Drugega gosp. nasprotnika je zapeljalo menda le prehudo modrovanje, to je, premodroznausko presojevanje djanja in besede „vabiti“ itd. Da nam označujejo glagoli doverš. včasih tudi voljo, to je pogodil; ali to ni (kakor vemo) pravi sed. čas. Tudi mu jo mora vsak poterčiti (kakor sem mu jo že jaz), da smemo od djanja, ki je po pameti res že minilo, tudi s pretekl. časom govoriti. To sem svetoval tudi jaz že lani v „Bčeli“, p.: „Nev. je prinesel (dobil) novico, bringt, erhält“. — Močno se toraj nadjam, da bo ta gospod, premislivši dobro vse, prevergel misel svojo ljubi slovenščini na veliko korist, sebi pa na veliko čast. Vozka vozka vodica naji loči.

Res je, da se (po prigovoru v 69. listu „Navie“) lahko zgodi, da kdo pošilja, pa ne pošlje; kupuje, pa ne kupi, prisega pa ne priseže itd. — ali ravno tako resnično je, da je tisti, ki kupuje, pošilja, prisega itd., že večkrat, kupil, poslal, prisegel, — da morebiti ravno zdaj kupuje, pošilja ali pa prisega in da bo nemara še večkrat kupil, poslal itd. Premišljamo besede Dalm. v ps. 147 (146): On (Bog) ozdravlja, — obežuje (rane), — pošilja svojo besedo itd. Bo li kdo rekel, da pošilja, pa ne pošlje; da ozdravlja, pa ne ozdravi itd.? Res, da bi bilo prav po slovenski rečeno: „ta zdravnik vsakega ozdravi (more, lahko, kann), mene pa že dolgo ozdravlja, pa me ne ozdravi“ (ne more ozdraviti); „že dolgo pošilja, pa ne pošlje“ (ne more ali noče) poslati itd. Ali kdor je razumel dobro nauk od rabe glagolov doveršivnih in nedoveršivnih, da so nedoveršivni dvoji: terpežni in ponavljavni, — da morajo zadnji dvoji včasih (kakor v zgornjih izglelih) dvojo službo opravljati: terpežni pripovedovati djanje terpeče in večkratno, ponavljavni večkratno in terpeče (enkratno) djanje; — na kratko: kdor je razumel, da nam pravijo ravno tisti glagoli nedoveršivni (p.: spim, pijem, delam) zdaj djanje terpeče (ich schlafe, ...), zdaj ponavljano (česki: spávam itd.): tisti si bo znani prigovor lahko razložil sam. Če vstane kedaj kak slovensk šegavec (humorist), ki bo rad pregrizoval besede, v glagolih slovenskih najde (bo našel) obilen vir šegavosti in šale. Če mi kdo pravi, „da zdaj pri očetu spi, lahko mu rečem: kako spiš, ko se z menoj méniš?“ Če mi kdo reče, „da je spal 6 tednov pri stricu, lahko mu rečem: oj zaspanè! — drugi kralj Matjaš!“ —

Kdor je spoznal dobro vse lastnosti glagola slovenskega, tisti bo dognal tudi lahko: zakaj smemo po drugih naklonih (razvun določen. naklona sed. č.) ne le

NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v saboto 23. decembra 1854. **List 102.**

Ali imamo res malo dobrih domačih krav za molžo?

(Dalje).

Razlagali smo v 99. listu: zakaj naša domača goveja živina ni to, kar bi znala biti. Povedali bomo zdaj: kako naj se odvrča vse to, kar kazi naše domače plemena. Preden pa se bomo spustili v to razložbo, se bomo ozerli enmalo po naših deželah in pogledali v hleve naših kmetovavcov: kako in kaj je.

Če nočemo resnice skrivati, moramo naravnost reči, da za zboljšanje in požlahnenje goveje živine se je dosihmal pri nas veliko manj storilo, kakor za zboljšanje konj. Zakaj pa je našim gospodarjem za uno veliko manj mar, kakor za te, ne moremo zapopasti; saj je vendar očitno, da goveja živina zboljšanja potrebuje, pa ravno tako gotovo je, da se splača, in da se tudi zboljšati zamore.

Tajiti pa vendar tudi ne moremo, da so tudi pri nas nekteri gospodarji, ki si na vso moč prizadevajo lepo in dobro govejo živino si izrediti — ali ti pa večidel spet zahajajo na krivo pot, da le po živini ptujih plemen segajo, si od drugod za drage denarje ptujo živino kupujejo, pa se dostikrat okupijo, namesto da bi z domačo ravnali po pravilih umne živinoreje. Ne, da bi mislili s tem grajati tiste premožne posestnike, kateri ne gledajo na to: ali krava 50 ali 150 fl. velja, če je žlahnega ptujega plemena, — tudi tega ne, da bi ne spoznali, da švajcarka, tiroljka, mürčika itd. je sploh boljši od domače. Nam je le to pri sercu, da jih hočemo opominjati, da stanovitno dobro pleme se ne bo ne pri nas in nikjer vstvarilo s ptujo živino. Zakaj ne? — zato ne, ker vsako pleme se ravna po svojem rojstnem kraju in po zraku, klaji, vodi in strežbi tistega kraja. Kaj ti pomaga žlahni ptuji rod, če mu pa tistega obnebja, v katerem je pred živel, dati ne moreš, — če mu s privajeno klajo, ki jo je pred vžival, postreči ne moreš? Zvergel se bo sčasoma, kakor se zverže žito in vsak drug sad bolj ali manj v ptujem kraju. Ne v sami kervi je mlečnost krave, ampak v vsih družih okoljshinah tistega kraja, v katerem živi. Ta skušnja je plačana z dragim denarjem, in nas uči, da naj bi ne hrepeneli toliko po ptuji žlahni živini, ampak se od tistih krajev, kjer imajo lepo in dobro živino, le učili, kako naj bi z njo ravnali, da bomo svojo zboljšali, kakor so oni svojo.

Po tem hočemo odgovoriti na vprašanje: kako si zamoremo doma izrediti dobro molzno živino?

Terdna skušnja kakor skala je, da le take telice bojo dobre molzne krave, katerih mati je bila dobra, in tudi katerih oče (bik) je bil sin dobre molzne matere. Lejte! zatega voljo ima bik toliko imenitnost pri živinoreji. Od tod tudi pride,

da si premožni gospodarji radi kupujejo ptuje bike dobroznanega plemena, ker se sme misliti, da med temi plemeni se bo lože dober bik (sin dobre molzne krave) dobil. Čeravno je to večidel res, se pa marsikrat tudi okupijo s ptujim bikom, ker samo ime še ni pečat gotove dobrote.

Kaj je tedaj početi, da pride gospodar k dobri molzni živini?

Kupiti jo, bi bila naj krajša pot. Al znana dobra mlekarca je draga in je nobeden rad ne proda, — mačke pa v zaklju kupovati (to je, neznano živino kupiti) tudi ni varno in mošnje kolje. Znano je namreč, da pri kravji kupčiji je ravno toliko goljufij kakor pri konjski. Če bi imeli gotove znamenja, po katerih se dobra krava spozna, bi bilo pač dobro — al reči moramo, da nimamo prav gotovih znamenj, ki bi nas nikdar nikoli ne goljufale.

Ker dobrih krav ni vselej lahko si kupiti, je treba, da si kupimo njih teleta. V vsaki čedi, če je tudi majhna, so saj nekatere krave znane, ki prekosijo druge na mleku in se zamorejo dobre imenovati: na te je treba paziti; one morajo biti korenina, iz ktere naj se jemljejo teleta in edino le od njih. Če pa si gospodar hoče izmed svoje živine naj boljšo za pleme izbrati, naj gleda: ktera ima naj več, zraven pa tudi naj boljšega (mastnega) mleka. Kjer se mleko, kakor je, prodaja, tam se vé da se gleda le na to, da je veliko latvic polnih, — kjer pa gospodar sirovo maslo ali sir dela, mu ne bo vstreženo z obilnim pa vodenim mlekom.

To velja od reje telic.

Zdej pa še od reje bikov. Kako pa teh dobiti? Ravno tako. Le junčki znanih dobrih krav naj se izrejajo za pleme! Dobro moramo zbirati junčike za pleme, ker gotovo je, da po očetu biku poerba tele dobre ali slabe lastnosti veliko bolj kakor po materi kravi.

Po vsem tem priporočamo tedaj gospodarjem sledeče poglavno vodilo:

Le take teleta, katerih mati je znana dobra molzna krava, in katerih oče (bik) je tudi iz dobre molzne rodovine, in ktere so zdrave in lepe postave naj se hranijo za pleme, in naj se posebno v 1. letu s tečno klajo dobro redé in skerbno glešajo.

Če gospodar skerbno pa stanovitno tako ravna, bo drugi in tretji rod že boljši, četrti, peti in šesti pa še boljši — in tako bo ukoreninil dobro pleme, ktero bo stanovitno ohranilo dobre lastnosti in če jo je tako deleč pripravil, da ima stanoviten rod, ima pa tudi dobro domačo živino.

Ker je pa silo veliko ležeče na tem, kako naj se s teletom ravna prvo leto, bomo še to bolj natančno razložili. (Konec sledi.)

NOVIČE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v sredo 27. decembra 1854. **List 103.**

Ali imamo res malo dobrih domačih krav za molžo?

(Konec.)

Če si hočemo dobro molzno živino izrediti, je veliko veliko ležeče na tem, kako ravnamo s kravami, ki jih imamo za pleme, in pa s teleti.

Bomo ob kratkem popisali.

1. Treba je, da je hlev prostoren, svetel, zračen, topel pa ne preveč soparčen. Ni res, da vsak berlog je dober hlev; saj ni klaja edini živež živine, ampak zrak in svetloba sta tudi živež, ki ga živina skozi kožo in pljuča vživa. Kako pa bojo pljuča in kri v nji dober zrak dobivale, če je v hlevu le smrad in soparica? Kako bo svetloba svojo moč na jetnike raztegovala, če je v hlevu temno, kakor v ječi? Da bi gospodarji, kateri od zraka in svetlobe nobenega zapopadka nimajo ali ga imeti nočejo, saj tega ne pozabili, da vsa živina je ustvarjena za prosto življenje pod milim nebom in da še na milijone glav živi v prostem stanu. Tam je zdrava in krepka; čeravno nima klaje zmiraj po volji, pa ji ne manjka zraka in svetlobe.

2. Suha stelja ji je potrebna, ker na suhi stelji, ki ji je kakor nam suha postelja, ji vse bolje tekne, kakor na mokrem, v gnojnici, ali brez stelje.

3. Snažnost ji je pol živeža, ker koža ni mertev meh, ampak je živa odeja čez truplo, v kateri je na milijone luknjic, skozi ktere v-se diha zrak, serka svetlobo in druge zračne in mokre stvari, pa tudi iz trupla hlapi ali potí, kar ni več za rabo v njem. Zato je treba živino mlado in staro večkrat na teden česati in štrigljeti, poleti tudi kopati, repe in rogove umivati in čediti. Treba je pa tudi snažen imeti vès hlev, korito in jasli.

4. Pokladati (klajo dajati) se ji mora po redu, naj je klaja zelena ali suha; na enkrat naj se je nikar preveč ne daje. Koliko je je naj bolj prav, se ravna po tem: ali je živina večja ali manjša, ložja ali težja. Za navadno se rajta na dan na vsak cent, ki ga živina vaga, 3 funte dobrega sena ali kake druge klaje, ki toliko tekne kolikor teknejo 3 funti sena.

Dobro je včasih spreminjati klajo, ker to stori, da živina zmiraj rada je in ji dobro tekne. Molznim kravam se prileže vsak dan poparjena klaja in pa med toplo pijačo rezeni otrobi. To žene zlo na mleko. Zraven tega pa se ji mora tudi dobra čista voda in pa druga klaja (hrana) dajati.

Posebno na teleta v prvem letu je skerbno paziti, da se kermijo (futrajo) in gleštajo dobro, zakaj v ti starosti se položi podstava za vse življenje, in v tem času so tudi naj bolj občutljive za vse. Naj tedaj umni gospodarji na to gledajo, da se materam ne izmolze prvo mleko (mlezva), ampak da ga sesajo telički, kar ga morejo, zakaj

ravno to mleko je naredila natura nekoliko drugač od navadnega poznejega, ker to mleko ima namén čeva izčistiti mlademu, da gré tista črnkasta limasta bloja preč, ki se je narejala skozi več mescov v čevah njegovih, dokler je v maternem telesu bival.

Za pleme namenjene teleta naj sesajo 4 tedne kolikor hočejo pri materi, pri kateri naj bojo, potem naj se ločijo od matere v posebno zagrajo, ktera naj pa toliko prostorna bo, da se zamorejo v nji prosto gibati, in tako ločene naj se le trikrat na dan še naj manj kaka 2 tedna pušajo k materi. Zadnji teden, preden se imajo odstaviti, naj se jim poklada po malem naj boljšega sena, za pijačo pa z otrobi pomešane tople vode. Ko smo jih odstavili, naj se jim trikrat na dan daje tople otrobove pijače in dobrega sena, kolikor ga hočejo, zraven tega kako pest zdrobljenega ali zmletega ovs a. Pri taki klaji bojo teleta krepke in zdrave, pa tudi večje.

Če je vreme lepo brez vetra, naj se vsak dan po več ur spušajo iz hleva. Ni se bati, naj je pozimi ali poleti, da bi jim merzlo ali gorko vreme škodovalo, če so čverste postale po izreji, kakor smo jo ravno popisali.

Dobro gleštane teleta rastejo, da je veselje, in ko so popolnoma eno leto in pol stare, se zamorejo že za pleme rabiti.

Treba je pa, da telice in junčiki so ločeni, da se ne začno prezgodaj pojati.

Zdej pa še eno. Da je živina naša krotka, je treba vseskoz lepo ž njo ravnati, da ne postane boječa, plašna, huda. Vse te strasti spridijo kri, in taka živina ni nikdar tako dobra, kakor je krotka in prijazna. Da pa je prijazna in krotka, stori prva izreja.

Povejte nam zdej, dragi gospodarji: ali je to, kar smo priporočali za izrejo dobre molzne živine, teško storiti? Gotovo ne za gospodarja, ki ga imenujemo „dobrega“ kmeta. In lejte na to vižo, če stanovitno od roda do roda tako ravnamo, pridemo na domači zemlji do dobre živine, in nam je ni treba, po ptujem iskati. Verjemite nam, da tudi tam, kjer imajo imenitno govejo živino, niso po drugi poti do nje prišli, kakor po ti, toda stanovitno so tako ravnali njih očetje in stari očetje. Čez stanovitnost (Constanz) ne gré nič v živinoreji!

Marczelova mašina za turšico.

Že po skušnjah v Gradcu smo govorili od te mašine, ktera obropkane turšičine storže dosihmal večidel zametovane tako v moko zdrobí, da je potem za živinsko klajo popolnoma pripravna, in da moko tudi ljudje za svoj živež porabiti zamorejo. Zdej smo zvedili iz ogerskih kmetijskih časnikov, da so to mašino tudi v Peštu skusili in sicer s takim pridom, da je prehvaliti ne morejo. Goni to mašino konj, pa se dá tudi na-